

Aluminij

TALUM

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
62250 PTUJ

IČEVO

December je mesec, ko se nam zdi, da je še vse pred nami.

Tu so prazniki, tu je veliko pričakovanje. Kot da ni nič zamujeno, samo počakati je treba, da se staro leto prevesi v novo. Takrat vse dobro, kar je v nas, pride na plan. Vsakemu, tudi tistemu, ki ga morda ne maramo, smo pripravljeni zaželeli vse najlepše. Tisoč in tisoč želja se zlije v največkrat izrečene besede: srečno, zdravo in uspešno.

Naj bo res! In da bo res, ni odvisno od nekaterih, ampak od vsakega posameznika.

Zaupanje v samega sebe je prva skrivnost uspeha, pravi pregovor.

Pustimo srečati srečo, zaupajmo vase, zaupajmo drug drugemu in leto 1995 bo prijaznejše.

**Srečno 1995 želi
vodstvo Taluma**

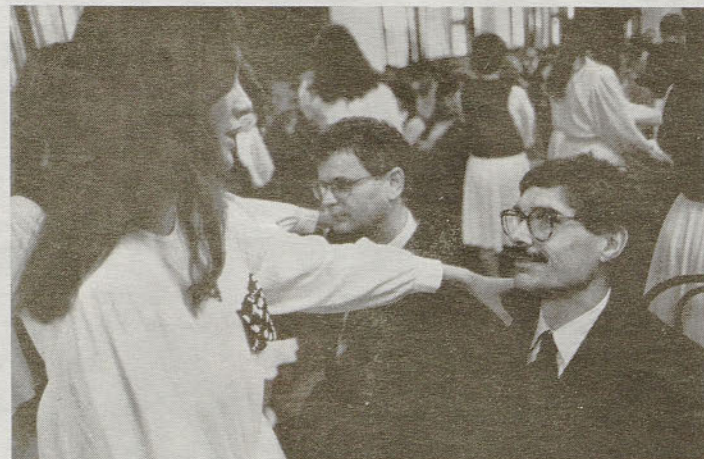
Praznovanje ob 40. obletnici Taluma

Razvoj tovarne je predstavil direktor mag. Danilo Toplek

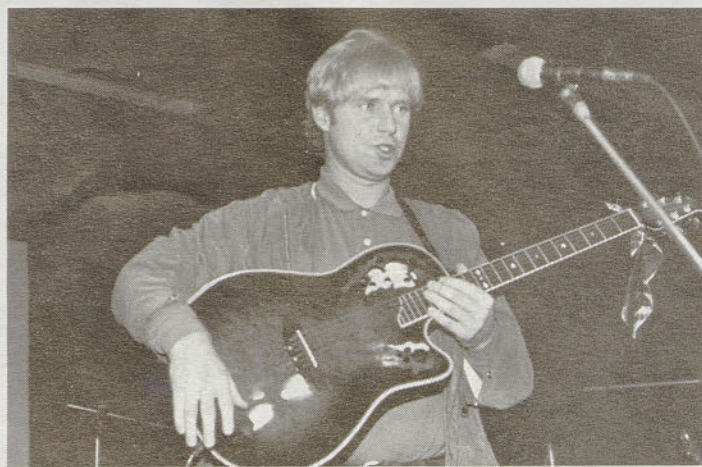
Beltinška banda

Pesem

Mladinski pevski zbor Maribor

Na zabavi za delavce Taluma je nastopil Sašo Hribar

Nastop cirkovskih folkloristov

Ob zaključku nastopa

Spremembe so vidne

Obiski tujcev, gradbena dela, izobraževanje delavcev iz livarn, pripravljala dela za investicije... vse to kaže, da se obetajo Talumu novi časi.

O namenu povečanih aktivnosti sem se pogovarjala z **Bojanom Žigmanom**, pomočnikom direktorja za proizvodnjo in razvoj.

"Namen tega je optimiranje livarniških kapacitet glede na obstoječi proizvodni program. Težimo k temu, da bi program, ki je zdaj dokaj širok, skrčili na proizvode, ki so z vidika proizvodnje in stroškov zanimivejši. Opustili

pa opremo, tehnologijo, organizacijo in tudi trg — **proizvodnja homogeniziranih okroglic**, ki prav tako obsega 20 do 25 tisoč ton okroglic letno.

Želimo, da bi te tri projekte realizirali v letu 1995.

Homogenizirane okroglice

Projekt načrtujemo skupaj z norveško firmo **Hydro Aluminium**, ki želi postati naš glavni kupec okroglic. S

Razlage

pomembno. Z okroglicami bi oskrbovali podjetja v Italiji, Avstriji in Nemčiji in tako zmanjšali stroške transporta. V končni fazi načrtujemo tudi možnost predelave ostankov iz proizvodnje profilov, kjer se pojavlja 20 do 30 odstotkov aluminija kot ostanek — primarni odpad in ga je možno ponovno uporabiti v proizvodnji okroglic.

Naš interes je, da vzpostavimo masovno proizvodnjo okroglic. Hydro Aluminium nam kot eden nosilcev tehnologije na tem področju pomaga pri osvajanju tehnologije proizvodnje homogeniziranih okroglic in zagotavljanja kakovosti teh.

Kje smo danes?

V novembru je bilo podpisano pismo o nameri, kjer oboji ugotavljamo skupni interes za realizacijo tega projekta in sodelovanje na področju ekologije. Projekt zajema

nabavo opreme za homogenizacijo, dopolnitev in posodobitev obstoječe opreme za litje okroglic, usposabljanje kadra in prilagoditev organizacije. Dela smo se intenzivno lotili že v začetku decembra. Določena je oprema, pripravljene specifikacije, izbran lay-out.

Norvežani v livarni

Prišli so štirje predstavniki Hydro Aluminiuma: glavni tehnolog in trije livarji. Namen njihovega obiska je bil videti naš način dela, naš postopek izdelave okroglic, organiziranost in seveda možnost predlagati spremembe, ki bi na obstoječi opremi lahko dale še boljše rezultate.

Sodelovanje je bilo zelo koristno, saj smo oboji našli rešitve, kje in kako posodobiti in kaj storiti, da bodo stroški

(Nadaljevanje na 4. strani)

Posvet

bi te, ki so manj donosnejši in predstavljajo manjšo stopnjo predelave ter tako prišli z našimi izdelki v nek višji cenovni razred. K temu nas silijo tudi zahteve na trgu. Posledica vseh teh aktivnosti bo znižanje proizvodnih stroškov, na katere bo vplivalo znižanje škarta, lažje obvladovanje procesa, boljša organiziranost, doseganje boljše kvalitete.

Novi projekti v livarnah

Omeniti moram tri projekte na katerih delamo vzporedno:

— **povečanje livarniških kapacitet** na področju livarskih legur, kjer bi letno proizvedli 20 do 30 tisoč ton livarniških legur v livarni I

— **proizvodnja litih avtomobilskih koles**, kjer bi Talum v skupno firmo prispeval prostore, tuji partner

to firmo sodelujemo že dalj časa, saj je naš dobavitelj glinice, mi pa ji v zameno prodajamo hlebčke. Po realizaciji tega projekta bi v zameno za hlebčke prodajali okroglice.

Stične točke med nami in Hydro Aluminiumom

Hydro Aluminium, eden največjih svetovnih proizvajalcev profilov, potrebuje okroglice, ki so surovina za stiskalništvo. Ocenili so nas kot solidnega partnerja, saj imamo na razpolago kvaliteten metal iz elektroliz, opremo za litje okroglic, prostor, pa tudi kader, ki dela pri nas, lahko zagotovi kvaliteten izdelek.

Hydro Aluminium je multinacionalka, ki ima svoja podjetja širom po svetu, tudi v naši bližini, kar je za nas zelo

Odlitki

Spremembe so vidne

(Nadaljevanje s 3. strani)

Kontrola

nižji, kvaliteta pa takšna kot jo pogojuje Hydro Aluminium. V teku so priprave na sklenitev sporazuma o medsebojnem sodelovanju, kjer se bosta obe strani zavezali za izvedbo aktivnosti ter angažiranje sredstev, namenjenih za ta projekt.

Omeniti je potrebno še eno aktivnost — usposabljanje kadrov za sodelovanje s tujci. V novembru se je namreč začel tečaj angleškega jezika za livarje, ki bodo sodelovali pri projektu. Za dobro sodelovanje je potrebna izmenjava izkušenj, to pa je za Norvežane možno le, če se pogovarjajo s tistimi, ki neposredno delajo na napravah. Že ob prvem obisku so stekli pogovori teh, ki se ukvarjajo z litjem in menimo, da bo tega sodelovanja v prihodnje še več, zato je toliko bolj pomembno, da se bodo ljudje med seboj lahko sporazumevali.

Kaj nas čaka v naslednjih mesecih?

— pogajanja in podpis sporazuma v začetku leta 95

— šolanje naših livarjev na Norveškem (januar, 8 livarjev in tehnolog)

— naročilo opreme konec januarja ali v začetku februarja

— nabava opreme in montaža do jeseni 95

— proizvodnja 25 tisoč ton homogeniziranih okroglic do konca leta 95.

Vzporedno s tem načrtujemo spremembe na obstoječi opremi za litje okroglic in prilagoditev organizacije, ki bi zadoščala za proizvodnjo 20 tisoč ton okroglic letno v skladu s kvalitetskimi kriteriji Hydro Aluminiuma.

Pomembno je omeniti, da je projekt zastavljen stopenjsko, kar pomeni, da je to, kar bi začeli v letu 1995 šele prvi korak na tem področju. Naslednji je podvojitve komogenizacijskih kapacitet in končni cilj proizvodnja okoli 55 tisoč ton okroglic letno. V tej fazi bi uporabljali vsaj 15 tisoč ton povratnega materiala, ki bi ga dobivali od kupcev naših okroglic."

Vera Peklarič

Otvoritev delavnice za zaposlovanje delavcev z zdravstvenimi omejitvami

V našem podjetju se praktično od začetka ustanovitve soočamo s problemi, ki nastanejo takrat, ko je potrebno prezaposeliti delavca z zdravstvenimi omejitvami. V bistvu gre za zelo težavno področje, kjer je potrebno upoštevati vsaj dve predpostavki:

— interes podjetja, ki želi ohraniti delavčovo produktivnost, kljub njegovim zdravstvenim omejitvam

— interes delavca, ki želi opravljati delo, ki bo koristno, ne bo pa ogrožalo njegovega zdravja

gre v glavnem za ljudi, ki imajo določen nivo obrtniškega znanja na različnih področjih. Omenjen proizvodni program tudi ne zahteva vrhunskih strokovnjakov, pretirano dragih delovnih sredstev in zaloga materiala, kar bi lahko obremenjevalo kapital.

Po naših predvidevanjih smo z realizacijo projekta rešili naslednje probleme:

— 12 delavcev, ki v tem trenutku ne opravljajo produktivnega dela, bomo zaposlili na delih, ki pomenijo za podjetje precejšnjo stroškovno obremenitev

Otvoritev invalidske delavnice

Tako je skupno z vodstvom podjetja prišlo do odločitve, da poskušamo organizirati delavnico, ki bo namenjena:

— izdelavi orodja za delo v elektrolizah, livarnah in proizvodnji anod

— izvojanju kleparskih, izolaterskih in ostalih vzdrževalniških del na proizvodnih projektih in stanovanjskih zgradbah.

Izhajali smo iz predpostavke, da večina delavcev želi opravljati koristno delo in da

— z ustanovitvijo te dejavnosti pričakujemo izboljšanje stanja objektov in storitev

Proizvodni program delavnice, ki ga bomo ponudili tudi potencialnim naročnikom izven Taluma obsega:

— celotni program kleparske stavbene galanterije (žlebovi, cevi, kljuke, okenske police, obrobe)

— izdelava izolacijskih del na toplovodih in parovodih

— izdelava klimatizacijskih sistemov (kleparska dela)

mag. Marko Homšak

Splošno o varstvu okolja

Varstvo okolja že dolgo ni več zgolj predmet akademskih razprav ali futurologije, temveč je postalo realna tema vsakdanjega življenja. Zato naj navedemo ob koncu leta nekaj razmišljanj o varstvu okolja v našem podjetju, hkrati z nekaj informacijami in ekološkimi trendi v prihodnje pri nas in v Evropi.

Voda, zrak in zemlja so do take mere postale ogrožene

Varstvo okolja: miselnost, stanje in trendi

naravne dobrine, da prestavlja njihovo čiščenje, obnavljanje in varovanje zapleten tehnološki postopek, ki zahteva mnogo znanja in veliko denarja. "Ekologija je ekonomija na dolgi rok" je vse bolj veljavna resnica, saj računov za onesnaženje narave ni več mogoče prelagati na daljno prihodnost. Vključitev v evropska in svetovna gospodarska gibanja ni možna brez sprememb v miselnosti in delu ljudi, ko gre za ekološka vprašanja. Ekologija ni neka osamljena kategorija, ki jo je potrebno obravnavati ločeno, marveč je prisotna pri našem vsakdanjem delu na delovnem mestu, doma in vtkana v vsako našo dejavnost.

Argumente za preprečevanje nastajanja emisij in odpadkov lahko strnemo na nekaj glavnih področij delovanja ekološke miselnosti:

• okolje, kjer:

- preprečevanje nastajanja odpadkov in emisij pomeni približevanje naravi prijaznemu gospodarstvu, sposobnem preživetja;
- preprečevanje nastajanja odpadkov in emisij izboljšuje učinkovitost procesa, zmanjšuje obremenitev okolja in povečuje ekonomske učinke;
- preprečevanje dolgoročno vodi do zmanjševanja stroškov za celovite rešitve in ukrepe oblasti za obvarovanje okolja;

• gospodarnost, ker:

- stroški odstranjevanja (ločevanje, zažiganje, deponiranje) naraščajo;
- so tehnike predelave drage;
- zmanjšanje stroškov surovin in proizvodnje pomeni poslovni uspeh;
- pogosto z uvedbo novih tehnologij povečamo konkurenčnost;
- deponije napolnimo kasneje in ni potrebno hitro iskanje novih;

• predpisi, ker:

- v prihodnosti pričakujemo strožje predpise za deponiranje odpadkov;
- za naprave za predelavo odpadkov pričakujemo vedno strožje mejne vrednosti;

(Nadaljevanje na 8. strani)

Otvoritev delavnice za zaposlovanje delavcev z zdravstvenimi omejitvami

V fazi izdelave je katalog izdelkov in finančna kalkulacija storitev, kar bomo potencialnim naročnikom izdelkov oziroma storitev posredovali že v začetku novega leta 1995.

Ta delavnica ima določene komparativne prednosti v primerjavi s konkurenco, kar v primeru, da jih bomo znali izkoristiti, lahko pomeni tudi zameetek večje obratovalnice. Zaenkrat je delavnica organizirana v okviru DE Elektrolize, vendar predvidevamo, da jo bomo že do konca naslednjega leta organizirali kot invalidsko podjetje. S takšnim statusom pridejo določene prednosti pred konkurenco še bolj do izraza.

Seveda pa je nadaljevanje projekta v precejšnji meri odvisno od vizije razvoja podjetja kot celote.

Ob sami otvoritvi je v uvodnem govoru g. mag. Zlatko Čuš poudaril pomembnost takšnih

projektov, ki stroškovno razbremenjujejo podjetje in posledično vplivajo na izboljšanje kvalitete storitev in izdelkov. Istočasno je poudaril tudi pomembnost teamskega dela, samoiniciativnost, kreativnost in pripravljenost vsakega delavca sodelovati v projektih, ki dvigujejo konkurenčnost našega podjetjetja kot celote na višji nivo.

Prav tako je tudi pomočnica direktorja za kadrovske splošno področje ga. Brigita Ačimovič izrazila zadovoljstvo, ker je prišlo do realizacije projekta v popolnoma lastni režiji z oporo na lastni kadrovski potencial. Takšen pristop, je po njenih besedah, lahko osnova in vzpodbuda pri nadaljnjem reševanju problema produktivnega zaposlovanja delavcev z zdravstvenimi omejitvami tudi v ostalih delovnih okoljih.

Vodja projekta:
August Šibila

Gostje

Ogled stroja

Tradicionalno srečanje naših upokoјencev

Tradicionalno srečanje naših upokoјencev

Varstvo okolja: miselnost stanje in trendi

(Nadaljevanje s 5. strani)

• odgovornost zato, ker:

- je tveganje podjetja glede odgovornosti za deponiranje nizko;
- obstajajo možnosti nizkega tveganja glede zdravstvene obremenitve zaposlenih;

• ugled in javnost pomeni:

- izboljšanje ugleda podjetja v družbi in med zaposlenimi;
- prizadevanje za čistejše okolje;
- da proizvodnja z malo odpadki nudi možnost pridobitve novih kupcev v ekološko osveščenih okoljih. Ekološka gibanja, razne stranke "zelenih" dobivajo s svojim delovanjem negativen predznak, za kar je krivo napačno razumevanje

ekološka katastrofa ali izginjajoče živalske vrste konec koncev sodijo k vsebini vsakega pogovora o okolju in zato zahtevajo, naj se naposled omejimo, ugasnemo luči in grelnike, pustimo avto v garaži. Razkošje, veselje, dobro življenje na videz nimajo nič skupnega z ekologijo. Za varuhe okolja so značilni zaskrbljen obraz potrošnika, sadno-žitne kaše, apokaliptične vizije, ki naj bi ljudi pripravile do ukrepanja, stokanje ob naraščajočih kupih odpadkov. Trdim, da mnogi ljudje ne le da ne živijo dobro — še huje: na mnogih področjih živimo slabo in zato porabimo veliko preveč energije. To je videti protislovno in docela drugače, kot praviloma trdijo razna ekološka gibanja. Raznovrstne razprave, ki želijo opredeliti, kaj je za zemljo

Dvorišče

to, da preveč porabijo in da je vse skupaj obtičalo. Normalen porabnik, ki je pri odločitvah postal odvisen od ekoloških svetovalcev in znanosti, naposled izve, da je vse to, česar se je navadil, nemara le napačno. Namesto administrativnega varstva okolja bi lahko obstajala docela drugačna strategija (Schipper): ekologija mora ob obstoječem načinu življenja predstaviti možnosti boljšega načina življenja. Odrekanje je napačna beseda, ko razpravljamo o drugačni, za ljudi in okolje znosnejši prihodnosti. Mnogi jo izrekajo v pogosto zlovesčji obliki, ker imajo slabo vest. Vendar nas to ne pelje naprej, marveč ovira ustvarjalnost.

Stanje in problemi pri nas

Mnogo problemov v zvezi z varstvom okolja imamo sami (emisije, odpadki, podtalnica...), rešujemo jih

bolj ali manj uspešno, vendar se pojavljajo določeni problemi, ki nastajajo z razdruževanjem velikih poslovnih sistemov na manjša podjetja. Pojavljajo se vprašanja "dediščine" odgovornosti za še malo prej skupne nerešene težave. Jasno je, da jih mora rešiti oz. odpraviti v doglednem (zakonskem) času povzročitelj onesnaženja. Problem, ki ilustrira takšno situacijo, se je pojavil pri odlaganju Silkemovih odpadnih vod.

Silkem "pridelal" okoli 100 m³/dan alkalnih odpadnih tehnoloških vod s pH=11 po podatkih marca 1994. O nastalem položaju obstaja poročilo (mag. MH/ŠL-100) s sestanka, kjer so bila zavzeta stališča obeh soudeleženi podjetij, Talum in Silkem. Od tega sestanka dalje pogostejše nadzorujemo (dvakrat mesečno) stanje "lagune" na deponiji rdečega blata glede na naslednje parametre: pH, prevodnost, Na₂O(prosti),

Odsev

problemov in obnašanja ljudi, kar naj ponazori naslednje razmišljanje:

Na švedskem so v 60. letih močno zmanjšali porabo energije za ogrevanje hiš — vendar ne zato, ker bi bili razmišljali o nevarnosti CO₂, marveč kratko malo zato, ker so hoteli zidati dobre hiše, v katerih bi se dalo dobro živeti. Glede na to se porodi vprašanje, ali se takrat, ko bi težili k prijetnemu življenju, varčevanje z energijo ne bi porodilo samo od sebe. Mnoge ljudi, ki se posvečajo varstvu okolja, bi moralo to vprašanje zbosti. Velika kriza,

dolgoročno še znosno (sustainable), krojijo številke. Iz razprave potem izpeljejo, koliko človek še sme porabiti. Vzorčni izračun hitro pokaže, da se moramo omejiti. Ekološko gibanje nam — namesto, da bi ljudi prosvetljevalo in delovalo pri podrobnostih — predstavlja svetovne modele, računske algoritme, ki razkrijejo, kdaj temperatura poraste za toliko in toliko stopinj. Le malo ljudi razume, za kaj pri tem gre. Torej znanstveni pogled na svet ljudem, ki naj bi se vedli drugače, ne pove veliko. Ljudem se večinoma posveti le

Prevoz

Al₂O₃, Al, Na in SiO₂. Odlaganje odpadnih vod je le trenutna rešitev v smeri najmanjšega možnega onesnaženja, ki ga lahko povzroči takšno ravnanje. Izmerjene parametre imamo arhivirane za obdobje od marca do oktobra 1994.

Odpadne vode po preiskovanih parametrih na deponiji rdečega blata zelo malo nihajo (so konstantno onesnažene) in po le-teh ne ustrezajo normativom niti za odpadne vode, ki se smejo spustiti v kanalizacijo (Uradni list SRS 18/85), še manj podtalnim vodam, ki imajo kvaliteto pitne vode (Uradni list SRS 33/87).

Možnost pravne rešitve problema je v prenosu lastništva zemljišča (lagune) k Silkemu, kar pomeni prenos odgovornosti za nastalo škodo na drugega, vendar osnovnega problema s tem nismo rešili. Zaman analiziramo "našo" podtalnico in iz leta v leto ugotavljamo, da ne ustreza normativom, če v naši "novi" soseščini "nekdo" odlaga neustrezne odpadne vode. Drugo stališče, ki smo ga zavzeli, je naslednje: deponija rdečega blata je monodeponija v postopku saniranja. Za te vrste odpadnih vod je potrebno urediti nevtralizacijo in nadzor nad izpustom v skupni kanalizacijski vod Taluma tako, da odpadna voda ustreza normativom. Bistvo takega ravnanja je, da s tem posegom celovito rešimo problem onesnaževanja okolja in posredno podtalnice. Kot kažejo zadnje analize vrhnje zemlje z deponije rdečega blata, se stanje izboljšuje v smeri nevtralizacije do globine 30 cm in je škoda rekultiviranega zemljišča, če vemo, da v bližini poteka dodatno onesnaženje.

Dobili bomo nov zakon o vodah, ki bo vključeval tudi izcedne vode iz deponij (podtalnica). Ostali normativi bodo verjetno ostali več ali manj nespremenjeni, saj to področje za slovenski prostor urejajo zelo strogi normativi tudi v primerjavi z evropskimi normami. To bo oteževalo naš položaj z nenehnim dokazovanjem o naši neoporečnosti. Če bo Silkem

prevzel pripravo kotlovske vode, bo moral urediti tudi nadzor nad nevtralizacijo teh vod, kar je lahko povezano z nadzorom nevtralizacije svojih odpadnih vod. Naš nadzor nad nevtralizacijo kotlovskih vod je (bil) namreč slab in tehnično pomanjkljiv, tako da se bo s tem rešil tudi ta problem.

Pri nevtralizaciji odpadnih vod ne obstajajo nobeni tehnični zadržki. Količine odpadnih vod v primerjavi z odpadnimi vodami iz Taluma znašajo okoli 1%, kar je ugodno s stališča mešalnega razmerja, vendar moramo upoštevati tudi stopnjo onesnaženosti naše odpadne vode. Trenutna ekonomska situacija gotovo predstavlja največjo oviro pri tej odločitvi, vendar je to potrebno vnesti v svoje plane in poleg lastnih finančnih sredstev pridobiti dodatna tudi od resornih ministrstev (Ministrstva za okolje in prostor, Ministrstva za znanost in tehnologijo ter Ministrstva za gospodarske dejavnosti).

Pogled v prihodnost

Glede na strateške ekološke usmeritve v Evropi in svetu pri proizvajalcih aluminija imamo v Talumu zastavljene določene usmeritve na področju varstva okolja. Naj omenimo nekatere aktivnosti, ki bodo gotovo vplivale na dogajanje s področja varstva okolja v podjetjih v prihodnosti.

Imamo nov Zakon o varstvu okolja, ki pa je v svojih izvedbenih predpisih še nedorečen.

Prvi premik v tej smeri, je sprejetje imisijske in dvanaest emisijских uredb s področja varstva zraka, ki jih je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor in jih je Vlada RS potrdila 17. novembra letos. Tako so denimo posebne uredbe za emisije v zrak iz kurilnih naprav, sežigalnic odpadkov, naprav pri pridobivanju aluminija, naprav za pridobivanje cementa, naprav za izdelavo sive litine, ferozlitin in jekla, emisij iz nepremičnih motorjev z notranjim izgorevanjem, naprav za pridobivanje svinca in podobno. Posebej je določeno, da morajo onesnaševalci svoje obstoječe naprave, ki čezmerno onesnašujejo zrak, prilagoditi

zahtevam posamezne uredbe najpozneje v 24 mesecih po uveljavitvi uredbe (Vir: F. Dovč, *Dihali bomo čistejši zrak*, Delo, 26. 11. 1994).

Na področju ravnanja s posebnimi odpadki se pripravljajo novi predpisi, ki bodo predvidoma prišli na svetlo v prvi polovici prihodnjega leta. Slovenski industrijski odpadki v celotni Evropi ne predstavljajo velikega pomena, za našo državo pa to pomeni predvsem veliko finančno breme. Potrebe in problemi so v osnovi enaki po vsej Evropi, zato sodelovanje med evropskimi industrijami zelo dobro poteka v okviru krovnega projekta EUREKA, v katerem je Slovenija polnopravna članica od 16. junija 1994 in sodeluje v njem trenutno z osmimi projekti v delovni skupini za odpadke EUROENVIRON. Slovenska podjetja so se v sklopu GZS izjemno uspešno predstavila. Rezultati triletnega dela so zapisani v "Rumeni knjigi", ki je javni dokument in imamo prek njega dostop do najnovejših stanj tehnike, primerjalne študije zakonskih okvirov, načinov ravnanja in napovedi trenutnega razvoja ter razvojno-raziskovalnih področij za 19 vrst industrijskih odpadkov v 15 evropskih državah (Vir: Delo — Znanje za razvoj, 26. 10. 1994, Glas gospodarstva, 5, 11/1994).

V Talumu smo zastavili program dela za vpeljavo sistema vodenja varstva

okolja. Aktivnosti so zastavljene z namenom, da se zagotovi razvoj, vpeljava in vzdrževanje sistema vodenja varstva okolja zato, da bi zadostili predpisom in delovanju v skladu s postavljenim politiko varstva okolja v Talumu. Sistem vodenja varstva okolja je podoben sistemu kakovosti, ki v zaključni fazi in pomeni razširitev standardov ISO-90014 in ISO-10011 (osnova obeh razširitev je britanski standard BS-7750) za izvajanje ekoloških presoj, združenje tehničnih komitejev za vodenje varstva okolja /TC-207/ in vodenje ter zagotavljanje kakovosti /TC-176/. Evropska skupnost je izdala uredbo št. 1836/93 za prostovoljno ekološko presojo podjetij industrijskega sektorja — EMAS (Environmental Management Audit Scheme). V naslednjih letih nas tako v Sloveniji kot v Talumu čaka precej novosti in sprememb s področja varstva okolja, saj bodo podjetja, ki bodo uspešno prestala presojo, pridobila "Ekološko izjavo" in bodo uvrščena na "zeleno listo", ki bo redno objavljana v uradnem listu Evropske skupnosti. Potrebno bo sodelovanje vseh zaposlenih, da bo med njimi tudi Talum.

Pa srečno, uspešno, zdravo in do okolja primerno v leto 1995.

Tehnolog za okolje:
mag. Marko Homšak

Dan odprtih vrat

Lep sončen dan je 19. novembra 1995 privabil kar veliko število obiskovalcev — predvsem mladih družin, pa tudi dedkov ni manjkalo, da so vnukom pokazali, kje se dela aluminij.

Prvo srečanje s tovarno je bilo v sejni sobi, kjer sta obiskovalce pozdravila Brigita Ačimovič, pomočnica direktorja za kadre in Bojan Žigman, pomočnik direktorja za proizvodnjo in razvoj. Omenila sta nekaj pomembnih mejnikov v zgodovini Taluma od začetka proizvodnje, do modernizacije in programa ozelenitve, kar so si vsi prisotni ogledali na diapozitivih, nato pa so se pod strokovnim vodstvom odpravili na ogled proizvodnje.

V.P.

Kako smo poslovali

V DE Elektrolizi smo v novembru proizvedli 6.117 ton elektrolitskega aluminija, kar pomeni, da smo presegli plansko postavko za 12 ton. Od januarja do novembra smo proizvedli v obeh elektrolizah 67.965 ton elektrolitskega aluminija ter s to količino nismo dosegli načrtovane proizvodnje samo za 81 ton. Od skupne proizvedene količine odpade na elektrolizo B 32.282 ton in na elektrolizo C 35.683 ton.

V obdobju I-XI je poraba surovin na enoto proizvoda v elektrolizah zadovoljiva, razen porabe anodnih blokov, katera je v elektrolizi B večja za 1%, v elektrolizi C pa za 4% od planskega normativu.

V DE Proizvodnja anod smo v novembru proizvedli 1.815 ton zalitih anodnih blokov B (indeks 108) in 1.896 ton zalitih anodnih blokov C (indeks 106). V enajstih mesecih smo proizvedli 19.064 ton zalitih anodnih blokov B in 20.276 ton zalitih anodnih blokov C, ter s temi količinami za 2 odstotka presegli načrtovano proizvodnjo.

V DE Livena smo v novembru proizvedli 2.739 ton proizvodov iz čistega aluminija, 553 ton proizvodov iz čistega aluminija za gnetenje, 1.151 ton proizvodov iz gnetnih zlitin in 776 ton proizvodov iz livarskih zlitin. Iz navedenih podatkov je razvidno, da znaša blagovna proizvodnja DE Livena 5.219 ton in je za 435 ton oziroma 8% manjša kot smo načrtovali za ta mesec. Od januarja do novembra znaša blagovna proizvodnja v DE Livena skupaj 60.895 ton in s to proizvodnjo nismo dosegli planske postavke za 2.053 ton oziroma 3 odstotka. Glede na enako obdobje preteklega leta je letošnja blagovna proizvodnja v DE Livena prav tako manjša za 1.819 ton oziroma 3%.

V DE Predelava aluminija smo v novembru proizvedli 487 ton rondelic (indeks 170) in 30 ton Izparilnikov (indeks 30). V obdobju I-XI znaša proizvodnja rondelic 4.067 ton in je za 27% večja kot smo načrtovali za to obdobje, proizvodnja Izparilnikov pa je 565 ton, kar znaša komaj dobro polovico planirane količine. Vzrok za doseganje planskih količin pri Izparilnikih je v premajhnem obsegu prodajnih naročil.

Skupna blagovna proizvodnja livarniškega asortimenta je v novembru dosežena s 5.736 ton, kar je 304 tone manj kot smo predvideli za ta mesec. V enajstih mesecih letošnjega leta smo proizvedli skupaj 65.527 ton ter s to količino nismo dosegli načrtovane proizvodnje za 3 odstotka.

Gradivo pripravila:
Dragica Leskova

TABELA I: DINAMIKA POSLOVANJA

DE / PROIZVOD	Enota mere	PLAN 1994		DOSEŽENO				INDEKSI			
		V	I-V	1993		1994		1994/93		1994	
				V	I-V	V	I-V	7:5	8:6	7:3	8:4
DE ELEKTROLIZE											
Elektrolitski Al — hala B	†	2.905	32.338	2.917	32.154	2.0895	32.282	99	100	100	100
Elektrolitski Al — hala C	†	3.200	35.708	3.256	36.158	3.222	35.683	99	99	101	100
SKUPAJ ELKTROLITSKI AL	†	6.105	68.046	6.173	68.312	6.117	67.965	99	99	100	100
DE PROIZVODNJA											
Anodni bloki — B	†	1.685	18.764	1.713	18.547	1.815	19.064	105	103	108	102
Anodni bloki — C	†	1.790	19.926	1.888	20.104	1.896	20.276	100	101	106	102
DE LIVARNA											
ČISTI ALUMINIJ											
— hlebčki	†	2.336	26.008	2.385	26.758	1.438	23.129	60	86	62	89
— T format	†	1.049	11.679	590	11.888	1.301	12.550	220	106	124	107
ČISTI AL ZA GNETENJE											
— brama	†	515	5.732	679	5.368	392	5.479	58	102	76	96
— drog	†	41	456	0	265	0	39	0	15	0	9
— široki trak	†	247	2.748	0	1.159	26	139	0	12	11	5
— ozki trak	†	164	1.829	21	1.810	0	840	0	47	0	46
— žica	†	102	1.133	180	1.410	135	2.698	0	190	132	238
GNETNE ZLITINE											
— brama	†	436	4.851	401	5.321	345	5.500	86	103	79	113
— drog	†	91	1.006	620	5.519	795	4.284	0	78	874	426
— široki trak	†	247	2.748	0	9	11	22	0	0	4	1
— žica	†	16	181	189	538	0	125	0	23	0	69
LIVARSKE ZLITINE											
— hlebčki	†	410	4.577	334	2.625	776	6.044	233	230	189	132
PREDZLITINE											
— hlebčki	†	0	0	0	36	0	37	0	102	0	0
SKUPAJ BLAGOVNA DE LIVARNA	†	5.654	62.948	5.400	62.714	5.219	60.895	97	97	92	97
DE PREDELAVA AL											
Rondelice	†	287	3.201	290	3.083	487	4.067	168	132	170	127
Izparilniki	†	99	1.100	74	683	30	565	40	83	30	51
BLAGOVNA SKUPAJ	†	6.040	67.249	5.764	66.480	5.736	65.527	100	99	95	97

TABELA II: PREGLED PORABLJENIH NAJVAŽNEJŠIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA V ČASU OD I-XI 1994

DE / PROIZVOD	Enota mere	Planski normativi	Doseženi normativi		Indeksi	
			XI.	I.-XI.	4:3	5:3
1	2	3	4	5	6	7
DE ELEKTROLIZE						
Elektrolitski Al — hala B						
— glinica	t	1,925	1,925	1,925	100	100
— anodni bloki	t	0,582	0,6047	0,5878	104	101
— kriolit	t	0,015	0,0108	0,0124	72	83
— Al fluorid	t	0,035	0,0295	0,0304	84	87
— električna energija	kWh	14,760	14,709	14,557	100	99
Elektrolitski Al — hala C						
— glinica	t	1,925	1,925	1,925	100	100
— anodni bloki	t	0,5515	0,5656	0,5710	103	104
— kriolit	t	0,0000	0,0000	0,0001	0	0
— Al fluorid	t	0,0250	0,0214	0,0244	86	98
— električna energija	kWh	13,758	13,727	13,788	100	100
DE PROIZVODNJA ANOD						
Anodni bloki — B						
— petrolkoks	t	0,6789	0,0000	0,6895	0	102
— katranska smola	t	0,1548	0,0000	0,1497	0	97
— pečeni ostanek	t	0,2408	0,0000	0,2187	0	91
— električna energija	kWh	300,0	0,0	261,8	0	87
— zemeljski plin	Sm ³	70,0	0	82,3	0	118
Anodni bloki — C						
— petrolkoks	t	0,6776	0,7685	0,6835	97	101
— katranska smola	t	0,1572	0,1541	0,1529	98	97
— pečeni ostanek	t	0,2410	0,2298	0,2188	95	91
— električna energija	kWh	280,0	252,2	257,4	90	92
— zemeljski plin	Sm ³	70,0	80,5	82,3	115	118

Otvoritev cvetličarne Revital

Bilo je 24. oktobra 94, ko je bilo kot iz škafe. Morda je bilo kaj simbolike v tem, kajti rožice potrebujejo vlago. Potrebno pa je tudi veliko znanja in veselja do dela, iz katerega rastejo sadovi kar pred našimi očmi.

V Revitalu so znali združiti vse to in uspelo jim je razširiti proizvodnjo ter odpreti lastno cvetličarno.

Na otvoritvi se je zbralo veliko ljudi. Med gosti sta bila pomočnica direktorja za kadre **Brigita Ačimovič** in župan **Vojteh Rajher**, ki je prerezal trak in tako odprl novo cvetličarno. Oba sta novi dejavnosti zaželela veliko uspehov.

Cvetličarna je malce odmaknjena, v prizidku nekdanje kinodvorane. Prostor je majhen, vendar prikupen. Drugačen skoraj ne more biti, saj je pol rož in drobnih spominkov, stene pa

krasijo že tudi umetniške slike. Za vse to skrbi **Andreja Lah**, čvetličarka, ki se z rožicami sicer ne pogovarja, ima pa jih rada in verjame, da to "čutijo" tudi rože.

Pred dnevi sem jo obiskala in povprašala, kako se počuti na novem delovnem mestu.

"V redu", je bil kratek odgovor z nasmehom, ki je povedal več kot besede, saj opravlja delo z veseljem. "V začetku sem bila zelo presenečena, ker smo imeli toliko obiska. Ljudje niso prišli le iz radovednosti, ampak kupit rože. Potem je bilo nekaj časa malo zatišja, zdaj, ko se bližajo prazniki, pa je zopet veliko prometa."

Kdo prihaja po rože, ženske, tudi moški, kaj najraje kupujejo?

"Oboji. Seveda je več žensk, pa tudi moškim ni več nerodno kupiti rož. Največ povpraševanja je po

Trak je prerezal župan, g. Vojteh Rajher

lončnicah, pa tudi rezano cvetje gre v prodajo. Manj spominki, še manj pa umetniške slike, ki so seveda veliko dražje."

Ljudje zaupajo Andrejini domišljiji in ponavadi pustijo, da sama izbira rože in aranžira, kar je sploh njeno najljubše delo. Lahko naredi veliko šopkov ali drugih

aranžmajev in ne boste našli dveh popolnoma enakih.

V to sem se prepričala, ko sem si ogledovala noveletne aranžmaje, ki jih je pripravila Andreja prejšnji dan.

Cvetličarna je odprta vsak dan od 9.00 do 17.00 ure in v soboto od 8.00 do 12.00 ure.

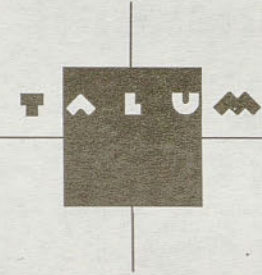
Vera Peklarič

Za dekletom v narodni noši, cvetličarka Andreja Lah

Brigita Ačimovič, pomočnica direktorja za kadre, med slavnostnim nagovorom

Lahkota prihodnosti

DODELJENE ŠTIPENDIJE v šolskem letu 1994/95

13 štipendij:

- 4 za višjo šolo in
- 9 za visoko šolo

DODELJENE POMOČI pri študiju ob delu

30 pomoči:

- 17 pomoči za srednjo šolo
- 9 pomoči za višjo šolo
- 2 pomoči za visoko šolo
- 1 pomoč za podiplomski študij
- 1 pomoč za doktorat

ČEPRAV ZDRAVJE NI VSE, JE PA VSE DRUGO BREZ ZDRAVJA NIČ

(Nitsche)

PRED ODHODOM V TUJINO POMISLITE TUDI NA SVOJE ZDRAVJE!

Na turističnem potovanju v tujino lahko vsakega doleti smola, da zbolí ali se poškoduje. Zato je dobro, da se pravočasno poučite in uredite vse potrebno, da v takih primerih ne boste soočeni z dodatnimi težavami. Na preglednici je opisano, kaj morate pred odhodom v posamezne države storiti in kako boste uveljavili svoje pravice iz zdravstvenega zavarovanja:

DRŽAVE, V KATERE STE NAMENJENI	OSNOVA ZA ZDRAV. ZAVAROVANJE	KAJ JE TREBA UREDITI PRED ODHODOM V TUJINO	URESNICEVANJE ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA V TUJINI	OPOZORILA
AVSTRIJA, ITALIJA, NEMČIJA, MADŽARSKA, NIZOZEMSKA, BELGIJA, LUKSEMBURG, ROMUNIJA	Določila mednarodnih sporazumov o zdravstvenem oziroma socialnem zavarovanju (konvencija)	Pred odhodom si morate obvezno priskrbiti "POTRDILO O PRAVICI DO DEJANSKIH STORITEV MED ZACASNIM BIVANJEM V DRUGI DRŽAVI." Potrdilo lahko dobite na vseh območnih enotah ali izpostavah Zavoda za zdravstveno zavarovanje v Sloveniji, (ZZZS).	S "Potrdilom" boste uveljavili pravico do nujnega zdravljenja* v vseh navedenih državah in sicer praviloma brez plačila pri zdravnikih in zdravstvenih ustanovah, ki so del javne (državne) zdravstvene mreže.	Če boste nujno zdravljenje uveljavljali pri zasebnih zdravnikih ali klinikah, ki nimajo pogodbe z državnim organom zavarovanja, boste morali stroške poravnati na licu mesta. ZZZS pa vam bo ob vrnitvi domov na osnovi priloženih računov stroške povrnil v višini, kot bi jih priznal tuj organ zavarovanja.**
HRVAŠKA	Sporazum med Slovenijo in Hrvaško z aneksi.	Sporazum zagotavlja našim državljanom uveljavljanje nujne zdravstvene pomoči na osnovi potrjene zdravstvene izkaznice. Pred odhodom preverite, če so vaše zdravstvene izkaznice potrjene.	S potrjeno zdravstveno izkaznico boste na Hrvaškem uveljavljali pravico do vseh nujnih zdravstvenih storitev* - vključno z zdravlili.	V primeru, da je od potrditve zdravstvene izkaznice preteklo več kot 30 dni, vas bodo na Hrvaškem obravnavali kot samoplačnika.**
ANGLIJA, ČESKA, BOLGARIJA, POLJSKA	Meddržavni dogovor (konvencija)	Na podlagi dogovora boste v navedenih državah nujne zdravstvene storitve* uveljavljali v javnih zdravstvenih ustanovah na osnovi SLOVENSKEGA POTNEGA LISTA in potrjene zdravstvene izkaznice. Pri tem v načelu ne bi smeli nič (do)plačati, saj bodo dolgove med seboj poravnali pristojni zavodi v državah.		Tak način uveljavljanja nujnih zdravstvenih storitev velja samo za javne zdravstvene ustanove.
OSTALE DRŽAVE (Francija, Španija, Švica, Grčija, Turčija, Skandinavske države, ZDA itd.)		Za vse države, kjer do sedaj ni bilo mogoče urediti posebnih pogojev za uveljavljanje pravic do nujnega zdravstvenega varstva v tujini, velja, da morate zavarovanci sami poravnati stroške za nujno in nepredvideno zdravljenje, nato pa vam bo ob vrnitvi domov na podlagi predložene dokumentacije ZZZS te stroške povrnil.**		

* OPOMBA 1: Nujno zdravljenje pomeni tiste medicinske postopke, ki odvrnejo nevarnost za življenje in brez tveganja omogočajo varen povratak obolelega ali poškodovanega v domovino.

** OPOMBA 2: V primerih zahtevkov zavarovancev po povrnitvi stroškov za nujno zdravljenje v tujini, ZZZS upošteva le dokumentirane račune, vsakič preverja tudi nujnost posegov oz. opravljenih storitev in upravičenost višine stroškov. Na tej osnovi ZZZS povrne stroške v celoti ali pa delno.

Volitve na Danskem

Kako nesresno se o resnih zadevah velikokrat pogovarjajo v našem parlamentu, vemo, kako je na Danskem, verjetno ne. Morda bo zato zanimiva informacija (vir: Simonsen & Sons) o novi stranki v danskem parlamentu. Letos je namreč kandidat iz Arhusa dobil mesto v parlamentu kot predstavnik stranke "delomrznežev". Njegov program je zelo originalen, morda bo z njim celo zaslovel. Če do zdaj še niste slišali o njem, vam lahko naštejemo nekatere obljube danskim volilcem:

- pogrniti preprogo po ulicah, namenjenim pešcem
- kolesarjem omogočiti več vetra v hrbet
- omogočiti večje vozičke za hrano v domovih za ostarele
- zmanjšati vrste pri blagajni v supermarketih
- moškim dati pravico do občasne impotence

- za ljudi brez humora zahtevati najdaljšo delovno dobo
- več kitolovcev v danske fjorde (zdaj ni nobenega)
- brezalkoholno pijačo v parlament
- mlade moške neporočenim materam
- uglasbiti sesalce za prah

Sprašujemo se, je nor on, ali volilci, toda za svoj program je pridobil 23.253 glasov (za primerjavo: približno toliko šteje stranka Zelenih Slovenije). To je prvič v zgodovini, da je nekdo s svojim lastnim programom prišel v danski parlament. Mislim, da so se danski volilci odločili za njega iz protesta do vsakdanjosti in do politikov brez domišljije. Vprašanje je, kaj bo dosegel, toda v vsakem primeru gre za duhovit pristop.

(Simonsen & Sons)

Odpiralni čas lekarne v Kidričevem:

- vsak dan od 7. do 14,30
- v četrtek id 7. do 15,30
- vsako prvo soboto v mesecu od 7. do 13. ure

Ste vedeli?

Ste že slišali zgodbo o prvem aluminijemskem proizvodu?

Legenda pravi, da so rimskemu imperatorju Tiberiusu pri kosilu nekoč pokazali krožnik iz novega materiala. Bil je zelo lahek in se je svetil kot srebro. Zlatar mu je pojasnil, da je ta krožnik iz gline. Imperatorja je skrbelo, da bo padla vrednost njegovega srebra in zlata, če bodo ljudje začeli izdelovati ta metal iz gline, zato se je odločil, da obglavi zlatarja.

Če verjamemo tej zgodbi, potem smo rabili 2000 let, da so dejansko raziskali metodo proizvodnje tega metala. To se je zgodilo leta 1825, ko je danski Fizik H.C. Orsted uspel proizvesti nekaj miligramom aluminija.

Prvi izdelek, ki je bil narejen iz aluminija (1858), je bila paradna čelada za danskega kralja Friderika VII, ki jo lahko še danes vidite v Chopenhagenskem starem gradu.

(Vir: Simonsen & Sons)

Aluminij

Izdaja družba TALUM, d.o.o. Kidričevo. Ureja Vera Peklari. Fotografija: Stojan Kerbler, dipl. ing. Tisk: PP PC Ptujsko tiskarna. Zaposleni v družbi TALUM in v podjetjih v njegovi sestavi ter upokojenci TALUMA dobivajo list brezplačno. Naklada 2600 izvodov. Po mnenju Ministrstva za informiranje, št. 23/209-92, se šteje glasilo s prilogami med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne št. 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov na stopnji 5%.